

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Decreta Provinciae Mediolanensis Svb B. Carolo Borromeo, Cardinale
Archiepiscopo, Diuersis temporibus in sex Concilijs, totidemq[ue]
voluminibus edita

Speciano, Cesare

Brixiae, 1603

Tit. XX. De Religiosis Domibvs, Et Earum administratione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10553

Olea sacra regulares ab ecclesia cathedrali sumant.

Cap. V.

Monachi, regularesq; cuiusvis ordinis, etiam exempti, non aliunde, sed ab Ecclesia Cathedrali intra cuius diocesis fines habitant, olea sacra sumant. Si secus fecerint, arbitrio Episcopi, in cuius diocesi manent, puniantur.

In locis quoquomodo regularibus subditis, quiuis, nisi ab Episcopo approbatus, confessiones audiat. Cap. VI.

NE in Monasterijs quidem, & locis, ubi regulares spiritualem, temporalemq; iurisdictionem habent, quisquam sacerdos, etiam regularis, & exemptus, confessiones audiat; nisi primum ab Episcopo, intra cuius diocesis fines ea monasteria, loca sunt, ad id probatus fuerit.

DE RELIGIOSIS DOMIBVS, ET EARUM administratione. Tit. XX.

VT pia loca omnia fideliter, diligenterq; administrantur; quæ sacrum Tridentinum Concilium Episcoporum curæ, ac studio maxime commendauit; hæc mandamus, quæ ab omnibus seruanda erunt.

A præfectis hospitalium quæ præstanda; negligentisque ab Episcopo qualiter compellantur.

Cap. I.

Quia hospitalia, seu alia pia loca ad peregrinorum, infirmorum, pauperumve usum præcipue instituta, in commendam, administrationem, aut quemcunque titulum, aut Ecclesijs suis unita obtinent; domos, & ædificia horum locorum ruinosa, vel disiecta sarciant, & restituant.

Quæ ab alijs occupata, aut amissa, iniusteve alienata sunt, recuperent. Impositum illis onus, & officium omnino obeant.

Hospitalitatemq; ex fructibus, illi muneri attributis, re ipsa exerceant.

Ceteraq; omnia præsent, quæ à Vienenfi, & Tridentino Concilio præscribuntur.

Quod officium, si moniti ab ordinario non fecerint; vel per ecclesiasticas censuras, & alia iuris remedia, ad sui muneris functionem compellantur, vel eiusdem Tridentini Concilij præscripto eos Episcopus ab illa administratione, curæ in perpetuum amoueat.

Concil.
Trident.
sess. 7. c.
vltim.
Clem.
cōtingit
de relig.
dom.
Conc.
Trid. sess.
25. c. 8.
de refor.

Quibus

Quibus nullo modo condonet, aut remittat eos fructus, quos, contra hospitalium institutionem perceptos, in foro conscientiae restituere tenentur.

Debitorum hospitalium aliquo officio pro eis nē fungantur.

Cap. I I.

QVI pecuniam Ecclesijs, Confraternitatibus, aut quibuscunque pijs locis debent; illorum procuratores, syndici, ministri ve esse, aut ullam denique eis officij, aut negotij partem administrare non possint.

Iuramentum ab administratoribus piorum locorum prius, & postmodum quæ alia præstanda; & vt præstentur seruanda.

Cap. I I I.

Administratores Ecclesiastici, vel laici, piorum locorum, siue Hospitalia, Montes pietatis, Confraternitates, Misericordiae, Charitates, Consortia, Disciplinae siue alio quocunque nomine nuncupata sint; qui deinceps deligentur, antequam ad administrationem accedant, iurent se fideliter, & accuratè munus suum exequenturos.

Fructus, qui pauperibus addicti fuerint, veris pauperibus tantùm distribuant; quemadmodum cuiusq; inopia, & eius voluntas, à quo bona illa profecta sunt, postularit.

Qua in re, nē vlla fraus fieri possit; ineatur aliqua ratio, qua constare possit Episcopo, in quas personas fructus illi erogati fuerint.

Quos autem compererit Episcopus, vel iniquè distribuendo, vel in suum commodum uertendo, vel inutilibus, & superuacaneis sumptibus faciendis, malè in administratione uersari; eos, pro modo culpæ, puniat; & ad restitutionem legitimè compellat; & ab officio etiam, si ei videbitur, amoueat.

Quòd si contra, quàm à Tridentino Concilio decretum est, nē rationem administrationis reddant, tribunal Episcopi declinare voluerint, Ecclesiasticis pænis ab eodem coerceantur.

Ijs, qui bona piorum locorum administrant; ea, si immobilia sint, uel pretiosa mobilia, uendere, permutare, in emphyteusim dare, aut quouis modo alienare, nisi ijs seruatis, quæ à sacris canonibus requiruntur, & absq; consensu, atque auctoritate Episcopi, nullo modo liceat. Qui contra fecerint, Episcopi arbitrio puniantur; & quod actum est, irritum, ac nullum sit.

Piorum locorum bona, administratorum arbitrio, ne locentur; sed publicè locanda proponantur, facta omnibus conducendi potestate.

Quos pijs locis aliquid debere constiterit; ijs eorum bona dari ne liceat.

Qui piorum locorum bona conducere voluerit, det idoneum fideiussorem, cum quo iure agi possit aequè, atque cum ipso principali conductore. Aliter facta locatio, & conductio, irrita, ac nulla sit.

Ut autem hæc, cæteraq; omnia, quæ Tridentina synodus de Hospitalibus, & alijs pijs locis statuit, facilius præstari possint; præcipimus parochijs, vt diligenter singula, quæ in parochijs suis sint Hospitalia, & pia loca, eaq; præsertim, in quibus re ipsa hospitalitas, cæterave administratorum munera non exerceantur; ad Episcopum quamprimum deferant; cuius arbitrio, parochijs huius officij prætermissi pœnas dabunt.

Rogamus autem magistratus omnes, nè Episcopum suo officio fungentem, & contra contumaces iure agentem impedian; sed ea, qua decet, pietate, eum omni ope, & auxilio iuuent.

Ut eleemosynæ pro pijs locis quæri possint, quæ requirantur.

Cap. IIII.

IN petendis eleemosynis, Hospitalium, & alicrum locorum piorum nomine, hæc præcipue seruari iubemus:

Ut in illis Hospitalibus, & pijs locis re ipsa, qua debetur, hospitalitas, & pia opera exerceantur.

Vt ea loca sint in hac diœcesi, in qua eleemosyna petenda sit; neque ea ad utilitatem eiusmodi locorum aliena diœcesis conuertatur.

Vt qui petet, sit eiusdem diœcesis.

Sit bona existimationis.

Non fuerit ex numero quæstorum, quos damnauit Sancta Tridentina synodus.

Illud officium gratis, vel constituta certa mercede præstet; nec villo modo particeps sit eleemosynarum.

Ab Episcopo, vel eius Vicario scriptam licentiam, quot annis renouantam, impetrarit.

Qui contra, quam hoc decreto sancitum est, petierit; grauiter puniatur ab Ordinario.

Cui etiam cura erit, vt, quæ eleemosynæ collecta fuerint, verè in primum tantummodo eorum locorum usum, quorum nomine petita fuerint, conferantur.

Quibus hospitalium aditus occludatur. Cap. V.

IN Hospitalibus, pijsq; diuersorij, vbi hospitalitas exercetur, mares cum feminis, etiam specie matrimonij, nisi id certissime constet, versari noli- ceat; neve ea loca, quæ honorum subsidio sunt addita, circulatoribus, aleatoribus, nebulonibus, & istiusmodi nequissimis hominibus pateant.

Mendicij, morbum simulantes moneantur, vt se in aliqua arte potius exercentes, inde sibi honestum vitæ subsidium comparent, quam igna- uia, ac desidia dediti, ostiatim in truijs, & in templis miserrime men- dicent.

Si id recusauerint, curent Episcopi, vt eijciantur; neque illis domorum ho- spitalium præterea aditus pateat.

Com-

Commeſſationes confratrum in Eccleſijs tollendæ: & panis distribu-
tio in illa Sancti Gaudentij qualiter fienda.

Cap. V I.

Curet Episcopus, ut, retento pie eleemosynę instituto, tollantur publica
illa commeſſationes, cęteraq; huius generis, quę à ſodalitatibus, quas
confratrias, uel confraternitates uocant, preſertim intra ambitum Ecclesia
rum, die Pentecoſtes, & die Cęnę Domini, ac certis alijs ſolemnibus feſtis die
bus, pietatis ſpeciei fieri ſolent, non ſine bonorum offenſione; propoſita pœ
na ſuo arbitratu: Et præterea tollatur modus distribuendi panem in Eccle-
ſia Sancti Gaudentij; ſed alio commodiori, & decentiori modo ille panis
pauperibus detur.

Fabricę Eccleſiaſtici redditus, ut ritę expendantur, qualiter
curandum. Cap. V I I.

Probibeat Episcopus, ne bona cenſus, prouentus, aliaq; eius generis, quę ad
Eccleſiarum fabricas, quauis ratione pertinent; ab earum Præſectis, aut
miniſtris ad alios uſus auertantur, quàm inſtitutum eſt, aut certę debent. Idę
pręterea ex Tridentini Concilij præſcripto fabricarum redditus in uſus Eccle-
ſiæ neceſſarios, atque utiles, ut expedire magis uiſum fuerit, erogari curet.

ſeſſ. 24
c. 3. de re
for. in fi.

Eccleſiæ, ſeu hoſpitalis bona proprius miniſter conducens,
qualiter priuandus, & plectendus.

Cap. V I I I.

Qui bona Eccleſiæ, hoſpitalium, aliorum uel piorum locorum, ſiue ſolus,
ſiue unā cum alijs adminiſtrat; ſi uel ipſe, uel per interpoſitam perſonam
ea emerit, aut emphyteuſis, locationiſue nomine conduxerit; ab eo admini-
ſtrationis munere ſtatim amoueatur; nec dignus in poſterum cenſeatur, cui ta-
lium rerum procuratio, adminiſtratio uel demandetur; cum eoq; præterea, ex
iuris præſcripto agatur.

Qualiter à piorum locorum adminiſtratoribus aliter plectendis,
pecunię mutuo non dandæ, nec accipiendæ.

Cap. I X.

Episcopus id ſedulò prohibeat, ut, quę fabricę, Hoſpitalia, ſodalitates, &
quę alia cuiuſuis generis pia loca inſtituta non ſunt, ad pecuniam mutuo
dandam; eorum adminiſtratores ne ulla cauſę ſpecie, cuiquam homini, nec
etiā uniuerſitati loci, aut uicinijs dent mutuo.

Quòd ſi ipſi adminiſtratores mutuo uel dederint, uel, quod grauius eſt, ab
ijs locis ſumpſerint; ab earum adminiſtratione ſtatim amoti ſint; indigniq; cen-
ſeantur, qui per ſex annos illorum, aliorum uel piorum locorum adminiſtratio-
nem gerant: Tum etiā illorum præſectus, quouis nomine uocetur, qui huic
rei conſenſerit, ex communicationis pœnam ſubeat.

Soda-

Sodalitates disciplinatorum ab Episcopo qualiter visitandæ.

Cap. X.

Sodalitates quasunque seu Confratrias, que disciplinatorum nomine vocantur, Episcopus, ^a ut Tridentino Concilio iussum est, visitet; librosq; vel constitutionum, vel meditationum, orationum ve si qui in eisdem extant, studiose recognoscat; ne quid falsum, commentitium ve, aut apocryphum in illis sit: & si quæ inuenerit, quæ emendationem desiderent, illa vel omnino tollere, vel emendare curet.

Confratriæ disciplinatorum ad quam regulam redigendæ, & contumaces qualiter puniendi. Cap. X I.

Eisdem item confratrias in eam pristinam disciplinatorum regulam redigere curet, quæ iussu Metropolitanæ recognita, & emendata, & huius temporis rationi accommodata, ad communem earum sodalitatum usum editum est Mediolani.

Si quæ verò hoc decreto præcepta illi vel contempserint, vel neglexerint, aliaq; non obierint, quæ ad eorum sodalitates officium pertinent; pro rei gravitate seuerius ab Episcopo corripiantur: sin autem emendari nulla alia ratione poterunt, eorum sodalitates extinguantur eiusdem Episcopi iudicio.

In hospitalibus doctrina Christiana qualiter instituenda.

Cap. X I I.

Parochus eam ineat rationem, ut & in hospitalibus, & in alijs pijs locis, ubi plures, vel mares, vel sæminæ curantur, aut aluntur, hoc tradenda doctrina Christianæ institutum introducat; quo illi pascantur hoc præterea spiritali cibo.

Qualiter correctionis fraternæ sodalitas erigenda; & eidem regula præscribendæ. Cap. X I I I.

Multa mala existunt ex prætermissio, ^b & valde his temporibus neglecto, ^c fraternæ correctionis officio debito, ac necessario: quam obrem curet Episcopus, in sua non solum vrbe, sed in diocesi etiam, aliquam hominum, qui moribus, viq; innocentia grauiore sint, sodalitem constituere; quæ in hoc fraternæ correctionis officium Christiana charitate incumbat: aut hoc ipsum officij munus alteri sodalitati adscribi studeat, quæ id rectè præstare possit.

Cui sodalitati certas fraternè corrigendi regulas præscribat, studio, et opera probatorum Theologorum.

a Sess. 22. ca. de re-
for. 8.
b Tria ex
parte cor-
rupti
cile req-
sita, ex se-
cètia om-
niū The-
ologorū
scribitur,
doctissi-
mus Al-
phonf. à
Castro. i
tract. de
iusta hæ-
ret. pun-
li. 2. c. 25.
i fine. co-
lum. 369.
vt corre-
cto. f. fra-
terna, sit
obligato-
ria, nèpè
cognitio
peccati,
species e-
mèdæ, &
tpis op-
portunitas.
de
qua re
vid. præ-
ter The-
olo. sup.
Matt. 18.
& Luca
17. D. An-
to. i sum.
par. 2. tit.
9. c. 6. vbi
eruditif-
simè a-
git, de o-
missione
fraternæ
correct.
c Corre-
ctio fra-

terna est opus misericordiae, & pietatis spiritalis, & magis meritoria quàm misericordia corporalis, quæ circa Gen. 21. legitur, quod Abraham postquam iuravit Abimelech se cum eo facturum misericordiam, statim eum corripuit. Ad hoc tenentur Prælati ex officio, alij verò ex charitate, Episcopos autem admo-
nens. Concil. Trident. Sess. 13. c. 1. de refor. sic ait, vt se pastores, non percussores esse meminerint, atque
ita præesse sibi subditis oportere, vt non in eis dominantur, sed illos tanquam filios, & fratres diligant,
& paucis interiectis, inquit, illos obsecrent, increpent, in omni bonitate, & patientia, cum sæpe plus erga
corrigendos agat benevolentia, quàm auctoritas, plus exortatio, quàm comminatio, plus charitas, quàm
potestas, facit. c. 2. 10. q. 3. in fine.

Disci-

Disciplinatorum, & penitentium sodalitates quomodo instituendæ
& commemoratione suarum indulgentiarum annua com-
munionem, processione, & alijs fouendæ.

Cap. XIII.

Quo maior in dies ad Christiane pietatis studium progressus sit fidelium; id curet Episcopus, ut cum disciplinatorum, penitentiumve sodalitates, aliasve huiusmodi frequentes instituat; tum institutas omni pastorali studio adiuuet & ad conseruandas illas disciplina, ac penitentiarum rationes, & ad alias excitandas spiritualium virtutum progressionem. Id quod facilius fiat, ardentiori studio, quotannis aliquando, prout e re esse uiderit, literas promulgari iubeat; a quibus Greg. XIII. præclarum spiritualis Indulgentiarum donum liberaliter in domino illis concessit, qui ijs sodalitatibus adscripti, sibi flagella, disciplinamque, certis statutis diebus adhibuerint.

Præscribat item diem certum, quo in singulos annos illarum sodalitarum homines, qui in Vrbe sunt, vno loco omnes, qui in diœcesi, omnes ite suo quique; in oppido, loco in vnum conuenientes; primùm contriti, et confessi Sacram Eucharistiam sumant; tum solennem processionem agant, perpetua, grataque memoria prosequentes concessi sibi spiritualis doni gratiam.

a Subdat.
12. Decē-
br. 1572.
eiusdem
Pontific.
anno 1.

Hospitalia, aliaque pia loca, & sodalitates, qualiter ab Episcopo
visitanda. Cap. XV.

Hospitalia item, aliaque pia singula loca, & sodalitates, pro auctoritate, facultateve, & Canonum iure, b & decretis Tridentinis sibi data, in singulos annos Episcopus visitet: Et quæ laicalia etiam, et merè priuata sunt, in ijs, quæ ad obseruandam piam testatorum voluntatem spectent, uisitando corrigat, & reformet.

b Sess. 22.
ca. de ref.
8. sup. co.
c. 10.
Rationes
admini-
stratio-
nis exi-
gat Epi-
scop^o quo-
tannis, in
fra, eod.
cap. 21.

Ratio administrationis bonorum Ecclesiasticorum; & inuentarium, etiam à laicis qualiter exigatur.

Cap. XVI.

Quæcunque bona siue mobilia, siue immobilia, iurave ad Ecclesiam, etiam quæ sit iurispatronatus laicorum, quauis ratione pertinentia, à laicis quouis nomine administrantur; de eorum rationibus diligenter conquirendis, & inuentario rectè conficiendo, planè præstetur, quod primo Concilio provinciali decretum, ac sancitum est de reliquis, alijsue bonis, & in-
ribus Ecclesiasticis.

Sup. de
reb. eccl.
nō alien.
cap. 1.

Rationis, & inuentarij ut supra tria exempla, qualiter fienda,
& asseruanda. Cap. XVII.

Quarum rationum, & inuentarij exempla tria, publici notarij testimonio munita, conscribantur; quorum unum apud eos, qui administrant; alterum apud Sacerdotem, Rectorem Ecclesiæ asseruetur; Tertium ad Ar-

Sup. de
reb. eccl.
nō alien.
cap. 2.

chi-

chiuium Episcopale afferatur: quod cautius eorum bonorum, & iurium conseruationi consultum perpetuo sit.

Præfctis fabricæ Ecclesiarum, sodalitatum, hospitalium, aliorumque locorum piorum monitiones, & ordines traduntur.

Cap. X V I I I.

Præfctis, Rectoribus, ministris, aut alijs quocunque nomine nuncupatis, fabricæ Ecclesiarum, sodalitatum, scholarum, & hospitalium, piorumque, cuius generis aliorum locorum curatoribus, etiam laicis, hæc de ijs ipsis decreta præscribenda, & addenda etiam censuimus.

Quicunque piorum lucorum administrationem, procurationemve suscipiunt, geruntve; illud in primis sepe meminisse debent, se pauperum, pupillorum, Viduarum, senum, egestate, aut egritudine laborantium, peregrinorum, & aliorum id generis hominum, aliena ope egentium, prout propria, vniuscuiusque loci instituta ratio est, curam sustinere: Et illam quidem tantis esse, vt cum potissimum Episcopo, tanquam communi omnium, & eorum præcipui miserabilium hominum parente, ea sacrosanctis Canonum legibus commissæ sit; cum quicquid in illos, vel misericordiæ, vel beneficij, vel operæ, vel opis, vel officij confertur; quidquidve rursus damni, detrimenti, iniuriæve inferatur; id omne Christus Dominus sepe in Euangelio demostret in se collatum esse; ac propterea se in die Iudicij, prout bene illis factum, aut neglectum, omissumve, in eorum necessitatibus subleuandis erit, retributurum. Quare primò ij valde curent, vt omnibus suscepti muneris partibus satisfaciant: deinde videant, vt nihil quicquam à curæ, quam gerunt, ratione alienum, vllomodo, pacto, & admittant: tum id sollicitè studeant, vt, quæ officia illis pro administrationis susceptæ munere debent, ea obeant; atque adeo præsent, omni pie charitatis affectu, ob oculos maximè in ijs ipsis proposito semper Christo Domino, cum illis, & alendis, & vestiendis cibum, potum, vestitum, aliamve curam, atque operam ministrant.

Non suis, sed eorum, quorum curam susceperunt commodis, atque utilitatibus seruiant.

Omnibus piè consulant; nec ullam partem pro susceptæ curationis, procurationisve officio negligant.

Munus, quod gerunt, sepe sibi proponant, eiusmodi esse; in quo non profana cuiusquam administrationis, negotijve, sed sanctæ, spiritualisque, actionis partes, atque officia, & Deo gratissima charitatis opera exequantur, piè, religiosè, & quam diligentissimè.

Cum capitula, congregationesve habent, tum initio, tum in fine, sanctis precibus, & orationibus in libro officij Beatissimæ Mariæ Virginis, eo nomine præscriptis, utantur.

Cum uerò aliquid aggrediuntur, quod ad curæ suæ rationes pertinet; initium à pia oratione faciant; ut quod inchoatur, bene salutariterque succedat.

Omni

Omni denique morum gravitate, vitæ integritate, pietatis religione, & spiritualium exercitationum, Episcopo probatarum, quas inter se collegiatim, præsent, studijs, tales se præbeant; Ut eorum locorum rectam administrationem, piamque institutionem non solum conseruent, sed optimis progressionibus, Deo auctore, adiuent, atque amplificent.

Qui locorum piorum sumptibus gratis aluntur, curanturve, aut ad litterarum, aliarumve artium disciplinam instituuntur, ratio postulat, pietatis studijs, atque exercitationibus, eos præ cæteris deditos esse; eorumque precibus animas illorum adiuvare, à quibus illud subsidij relictum est, ad eiusmodi pijs instituti sustentationem.

Quare illud eorum locorum curatores, uel Præfectos, ac sacerdotes præferim, qui in ijs spiritualem curam gerunt, monemus, ut ab ijs, qui ibi aluntur, si legere norint, statas de Beata Maria Virgine preces horarias; si uerò rudes sint, saltem de Beata Virgine Coronam, in singulos dies, piè præstari, sedulo curent.

Qualiter pauperes monendi sint, ut ob receptas elemosynas, proximis largitoribus piè precentur.

Cap. X I X.

Qui præterea elemosynam dant, hoc illos, qui accipiunt, sæpe moneant; ut pro ijs, qui bona reliquerunt, piè precentur. Id uerò præstetur, cum in locis pijs, tum ubicunque elemosynarum distributio fit. Hoc sanè, ut Episcopo curæ sit item.

Ne officia sint diuturna, qualiterque libri administrationis tenendi, & eiusdem ratio sit reddenda.

Cap. X X.

Piorum locorum procuratores, ministrine etiam inferiores, cauendum est ualde, ne diutius, quam par est, in curatione, administrationeue sibi commissa perseuerantes, rerum sibi arrogant imperium. Porro si alias idonei sunt ad alia munera eorundem locorum gerenda, eosdem transferri licebit; nisi ex illis sint, quos superioribus decretis, certo tempore, quibusdam muneribus uacare, iussum est: Ad hoc curetur omnino, ut gesta procurationis, administratione muneris rationes sæpe, diligenterque reddant. Quamobrem formula præscribatur, qua, & diaria, & Codices rationum non coniectos, sed in ordinem, recteque confectos teneant; ut inde facile ducatur omnis explicata ratio, tum accepti, tum expensi.

Ratio administrationis piorum locorum quotannis, etiam, à laicis, exigenda per Episcopum.

Cap. X X I.

Episcopus uerò etiam ex Tridentini Concilij decreto, semel saltem in anno, à quibuscunque, hospitalium, confratrarum, & aliorum quorumcun-

Sess. 22.
c. 9. de re
for.

que

Sup. cod.
c. 15.

que piorum locorum, etiam quæ mere laicalia, & priuata sunt, à Præfectoribus, curationibusve rationes administrationis, curgeve repetere ne omittat vllomodo.

Ordinationes capitulares qualiter describendæ, & recitandæ.

Cap. XXII.

Decreta, vel quas vocant ordinationes, in Capitulo confecta, in librum præcipuum, capitularium ordinationum nomine inscriptum omnes, ac singula à cancellario diligenter, ordineq; referantur. Quibus ordinationibus, manu quorum id muneris est, ante capitulum proximè futurum, subscribatur.

Tum præterea in hoc ipso Capitulo illæ ab eodem cancellario de libro ad verbum recitentur.

Liber gestorum capitularium, & alter legatorum, & onerum suorum, cuius exemplum in archiuio Episcopali deferatur, qualiter habendus. Cap. XXIII.

Codex item alius paretur, in quo præcipuè notatis singulis diebus ordinantur, & describuntur, quæ in vnoquoque præfectorum, administratorumve conuentu, capitulove proponuntur, aut aguntur; quæq; rursus proposita, ac suffragijs permixta, vel reiecta sunt; vt quæ deliberata, quæve repulsa sint, facillè omni tempore, ex illius codicis monumentis constent.

Librum item præcipuum conficiant, & habeant, in quo cum omnia, singulaq; annua legata, tum onera illis adiuncta, ordine, distinctè, enucleatèq; perscripta omnino sint. Cuius libri exemplum publici Notarij manu, signo, auctoritateq; munitum, in Archiuum Episcopale, vbi asseruetur, eodem spatio deferant.

Vt locorum piorum oneribus satisfiat, neue eorum bona alienentur, qualiter episcopus curet. Cap. XXIII.

Episcopus autem administratores piorum locorum, etiam quouis nomine exemptorum, ac merè laicalium, & priuatorum compellat, omnibus iuris remedijs, ad singulorum onerum satisfactionem, ijs ipsis locis incumbendo; neque vllò prætextu patiatur, eorum prædia, bonaue alienari contra sacros Canones, & Concilia etiam prouincialia, aut contra piam testatorum voluntatem, qui ea bona, ad certum illum pium vsum destinant.

Tabella legatorum, & menstruorum onerum in loco capitulari publicè tenenda. Cap. XXV.

Tabellam item publicè propositam, quo loco in Capitulo conuenire solent, perpetuò habeant; in qua pro mensium ratione, proq; rerum genere, ex norma præscripta, ea ipsa, et legata, & onera breuiter, dilucideq; notata sint.

Ex-

Expositos infantes, hospitalis ministri qualiter alendos curent.

Cap. XXVI.

Hospitalium, ubi infantes expositi aluntur, curatores, præfektive caveant, ut illos lactentes nutricibus, quas eo nomine conduxerint, plures non assignent, quàm earum unaquæq; lacte suo alere possit; nè ob hanc culpam plerisque illorum fame necari contingat. Quamobrem quot ad lactandi usum nutricibus opus habent, totidem sanè sollicitè conquirant, & conducant.

Si hæc non possunt, alia omni ratione prospiciant, ut lactentium puerorum vita succurratur.

Erectionis piorum locorum monumenta, qualiter ut sculpantur, per Episcopum curanda. Cap. XXVII.

Cum ad pia instituta perpetuò retinenda, rectèq; exequenda plurimum proficit, eorum monumentum, ad posteritatem firmiter proditum; Episcopi ea cura sit, ut, cum vel in urbe, vel in diœcesi locus aliquis pius ex ædificatur, aut instituitur; illius origo, institutum, titulus, & alia eiusdem generis, quæ opportuna censuerit, in marmore, lapideve solido, aut in tabula ænea incisa, loco eiusdem ædificationis illustri collocata, ad perpetuitatem prodita extent: Idq; ipsum præterea in locis pijs iam ex ædificatis, institutisve, ubi commodè potest, effici, ac præstari curet.

Hospitalitas, & pauperum cura, iuxta institutum, qualiter observanda. Cap. XXVIII.

Vbi vel foundationis iure, vel alio probato instituto, hospitales ædes, locave pia aliqua ad pauperes, aut peregrinos, aut senes, certosve alios id generis homines hospitio excipiendos, alendosve extant; Episcopus, cuius potissimum est curare, atque adeo efficere, ut piæ hominum voluntates, ad eorum præscriptum rectam executionem habeant; videat, agatq;, ut ne ab ijs locis per illorum curatores, præfektos, ministrosve, ij, quorum causa illa ex ædificata, institutave sunt, repellantur; si illos recipi per facultates licet: Utq; in cæteris etiam, ab hospitalium, piorumve locorum institutione discedatur, neque contrariat, quàm de illorum curatione, administratione à testatoribus, aut ab alijs, qui illa instituerunt, præscriptum est.

Ut eleemosynæ à quibusvis ritè distribuuntur, quid observandum Episcopus censeat. Cap. XXIX.

Illud interdum, prout usu venerit, ab Episcopo moneantur, qui eleemosynam erogare quovis modo, aut nomine debent; ut sibi in ea erogatione parochi in primis testimonium, consiliumq; adhibere studeant, quo melius consultum sit, ac prospectum conscientiæ suæ; cum ille pauperum, & egentium notitiam magis exploratam habeat. Tum verò, quibus locis ita opus esse

Epi-

Episcopus censuerit; præsertim ubi compererit in distributionibus elemosynarum quicquam peccatum esse; vel quia non verè pauperibus distributio fit, vel alias minus fideliter, vel non ad præscriptum piæ testatorum voluntatis; constituat etiam, vel Parochum, vel pios aliquos ex vicinia illa, vel parochia laicos, quorum testimonio, de paupertate illorum, quibus eroganda sunt elemosynæ, constet, antequam ab illis, quorum id curæ est, distribuatur; vel alias id generis certas regulas, quibus caueatur ab eiusmodi erroribus in posterum, præscribat, in distributione seruandas ab illis locis pijs; etiam quæ merè laicalia sint, ac priuata, aut quauis ratione ab Episcopo exempta.

In delictu pauperum, quæ consideranda. Cap. XXX.

IN pauperum delictu non egestatis, a inopiæq, solùm, b sed morum etiam, ac vitæ probitatis ratio habeatur. Quo in genere hæc, præter cetera, de illis inuestigentur, An, scilicet, doctrinæ Christianæ scholas frequentent; an fidei prima rudimenta teneant; anq, religiosè, & piè uiuant.

Elemosynæ non ad alium etiam pium vsum, quàm quibus debentur, qualiter erogandæ. Cap. XXXI.

QUæ porro elemosynæ pauperibus, aut singulis etiam siue hominibus, siue familijs quauis ratione debentur; ne in alium cuiuscunq, rei vsum, ac ne in Ecclesiæ quidem instauracionem, ornatum ve eas erogari liceat; nisi, & eorum, quorum interest, consensu, & Episcopi præterea concessu, eog, literis exarato.

Ad certos vsus pios relicta, ad alios æque pios qualiter non transferenda. Cap. XXXII.

QUæcunque item, quæ ad certos pios vsus relicta, ab alijs etiam, quàm a piorum locorum administratoribus, persolui, aut præstari debent; in alios, etiam similes vsus, nè necessitatis quidem prætextu, transferantur, etiam si testatoris heredes, quicunque sint, ei rei assentiantur; nisi Episcopus, re perspecta, eam præstiterit facultatem, quæ, iure permittente, ab eo dari poterit, illius permutationis causa.

Distribuenda, quibus debentur, indistinctè compertiantur. Cap. XXXIII.

QUæcunque elemosynæ nomine, indistinctè per capita, familias ve distribuuntur; & deinceps in illos tantùm, qui in ijs verè pauperes sunt, conferantur; nisi ex testamento, fundacionis ve tabulis, aut aliunde legitimè Episcopus constiterit, illis etiam, paupertate non laborantibus, indistinctè distribuenda esse.

Qui aliter distribuerit, ei pœna sit, dupli restitutio, grauior ve, arbitrio Episcopi.

cere non possumus, elemosyna tunc danda est potius bono, quàm malo: & quando elemosyna, quæ sit magis indigenti, sit magis meritoria, vid. Ioan. Viguer. in institut. ad Sac. Theol. De Sac. pœnit. c. 16. §. 4. ver. 33. ver. Quintum mortuum.

a Non tã paupertate in pauperibus, quã religionẽ attendere debem, secundũ. D. Hier. relatũ. in c. vlt. 16. q. 1. b Nã, & si omnibus debetur misericordia, iusto amplius, ca. Nõ fatis. 86. d. quò in c. in 2. par. habetur, q̃ in operibus charitatis, nouẽ sunt attrẽdã. vi. gl. in c. si qui filij. 30. dif. in ver. fideles & latius gl. in c. si quis despicit. & in ca. sequ. ver. Postulat. 42. d. vbi ait, quãdã omnibus suffi-

Qualiter, vt distribuenda ritè erogentur, aliqui sint deligendi.

Cap. XXXIIII.

VT pijs vnuiuscuſq; generis distributionibus; quas in Vrbe, & in Diœcesi, vel ex vltima voluntate, vel ex consuetudine, aliave ratione quis præſtare debet, ſatisfactum eſſe Episcopo conſtet, prout ſupra decretum eſt; eam rationem is adhibeat, vbi expedire cenſuerit; vt quod vel ab vniuerſitatibus, vel à ſodalitijs, pijsve locis quibuſcunq; etiam merè laicalibus, & priuatis, & exemptis quouis modo, vel à quouis homine, eleemoſina nomine, aut alias piè erogandum, distribuendumq; eſt; quicquid illud ſit, adhibitis etiam duobus viris, per vniuerſitates delectis, ſuo, vel in diœceſi Vicarij Foranei iudicio probatis, & parochi item, in opera pietatis præſcripta erogentur, & conferantur.

Distributionum executionem qualiter Parochus deſcribat.

Cap. XXXV.

Parochus autem in codicem certum referat, quæ eiſmodi distributiones, quo die, & quibus adhibitis factæ ſint, eorumq; & teſtium ſubſcriptionem adhibere non omittat.

Qui ad distributiones per Episcopum compellantur.

Cap. XXXVI.

SI verò vel vniuerſitas, vel quiſpiam ſe, neque hac, neque alia ratione diſtribuiſſe, Episcopus legitime oſtenderit, ad ſatiſfaciendum ab eodem compellatur.

Qualiter confratriæ erectio, & habitus interdicitur.

Cap. XXXVII.

NE vlla cuiuſuis nominis piæ confratriæ inſtituatur, eriganturve, neve erectæ, aut inſtitutæ, collegij ſibi habitum ſumant, ſine ſedis Apoſtolicæ, vel Episcopi auctoritate, & facultate literis explicata.

Vt Sanctarum Vrſulæ, & Annæ ſodalitates inſtituantur, qualiter curandum. Cap. XXXVIII.

Sodalitates illæ duæ; vna Virginum Sanctæ Vrſulæ; altera Viduarum Sanctæ Annæ nomine; religioſis ſpiritualis diſciplinæ regulis cõfirmatæ, vberimos, adiutrice Dei gratia, fructus, & populis, et familijs attulerunt; non modo ad retinendum, ſed ad excitandum uehementius in fæmineo ſexu innocentis vitæ, omnis Chriſtianæ pietatis, & charitatis ſtudium.

Quare Episcopus tum in Vrbe, tum in oppidis diœceſis inſignibus, ſodalitatem utranque, vt opportunum uiderit, erigi, inſtituiue curet.

Pacificantium sodalitates, vt erigantur, vel vt erectis adiungantur, qualiter curandum. Cap. XXXIX.

VT odij, dissidij, atq; inimicij occurratur; rursusq; paci, cuius fideles in primis amantissimi esse debent, tot sanctissimis vinculis inter se iuncti, consulatur; id, præter cætera, Episcopus paterna sollicitudine curet, in Vrbe, & diæcesi, aliquam hominum, qui morum grauitate, spectata integritate, & auctoritate præstantiores, existant, confratriam instituere; cuius officium sit, discordiæ flammam restringere, dissidia amouere, concordiam inire, pacemq; inter omnes reconciliare: aut hoc ipsum componendæ inter dissidentes pacis officium alteri confratriæ adiungat, quæ rectè, apteq; id ipsum præstare queat.

Doctrinæ Christianæ ignarus in aliqua sodalitate non admittendus. Cap. XL.

NE cuiusuis confratriæ, scholæve præfictus, in scholæ suæ numero quemquam, doctrinæ christianæ rudem; atque ignarum adscribi permittat, cuiuscunque ætatis, aut conditionis ille sit. Id verò cura sit sacerdoti proprio illius scholæ, vel parochi, in cuius finibus est.

Inhabiles, vt in sodalitatibus admittantur, vel retineantur. Cap. XLI.

NE facinorosi homines, neve turpis Vita, aut infamiæ labe notati, in disciplinatorum, alteriusve generis confratrijs adscribantur. Si qui verò iam ascripti sunt, si moniti, honestè vitæ rationibus se non conformarint; a confratrum numero, Episcopali auctoritate, & cura amoueantur.

Amictus confratrum, qualiter benedicendus, dandus, nec vnquam asportandus. Cap. XLII.

NE disciplinatorum, confratrumve alterius generis præficto cuiquam, qui in confratria ascribendus sit, amictum, quod insigne confratriæ est, dare liceat; nisi præseunte parochi, aliove sacerdote, qui amictum illum statutis præcibus benedicat: Quem amictum confratres ne vnquam domi, aliove loco, sed in schola asseruent. Qui verò de confratria, aut abibunt, aut eijcentur, illum confratria ipsi dimittant, præficto q; sine vlla exceptione tradant.

Quando confratres, nè aliorum vespas, & doctrinam Christianam impediunt, officia non recitent. Cap. XLIII.

QUO tempore in Basilica Cathedrali, Ecclesiæve parochiali officium vespas celebratur; tunc ne in vllis confratrijs, scholæve, oratorijs ciuitatis, aut loci illius, ab eisdem confratribus, recitari liceat officia; sed vel ante, vel post recitentur: ita tamen, vt non solum eiusmodi officiorum occasione, non diuertantur illi à diuinis officijs publicis, sed nec etiam à

scholis

scholis doctrinæ Christianæ, in quibus eiusmodi confratres utiles adiutores, & operarij esse solent.

Qualiter adhibito Sacerdote, confratrum processiones agenda.

Cap. XLIII.

Disciplinati, confratresve cuiuscunque scholæ, cum processiones, supplicationesve collegiatim ipsi agunt; cappellanum, Sacerdotemve alium adhibeant, cuius sit, eam religiosam actionem dirigere; nisi eam aliquando, sine sacerdote, processions, supplicationisve agenda facultatem à parcho, aut ab Episcopo impetrarint.

Arma quando confratribus prohibita. Cap. XLV.

Ne confratri cuiquam ad cōfratrię Ecclesiam, oratoriumve arma ullius generis ferre liceat; nisi pro dignitatis suæ, aut officij, quod gerit, ratione, hoc alicui conueniens sit. Nemini autem unquam, cum confratriæ amictu indutus est, id liceat.

Nè elemosynam sine licentia confratres quærant. Cap. XLVI.

Ne cuiquam confratriæ vsquam elemosinam quærere liceat; nisi facultate, quæ literis exarata sit, ab Episcopo impetrata.

Qualiter cum sacerdotis præsentia confratrum officiales constituendi. Cap. XLVII.

Ne in vlla disciplinorum, aliarumve, scholarum confratria, officiales, ministrosve creati, aut eligi liceat, nisi vel parcho, vel alio sacerdote ab Episcopo constituto, præsentem; si modò aliud Episcopo non videatur.

Qualiter illis constituta confratres omnes, etsi in regularium Ecclesijs resideant, obseruent. Cap. XLVIII.

Quæcunque & in quinto Concilio, & in alijs concilijs prouincialibus nostris, de disciplinorum scholis, alijsve confratrijs, etiam laicalibus constituta aut præscripta sunt; ea Episcopus ab illis inuiolatè, integreque, seruari mandet: etiam si in Ecclesijs regularium illæ scholæ, confrater nitaresve erectæ sint, exerceanturve; ita vt, si quid contra ab eisdem vsquam factum erit, id, pro culpæ modo, ab Episcopo grauiter puniatur, arbitrato suo.

Qualis esse debeat hospitalarius, quæ ab eo cauenda, & præstanda; hospitalitalisve intermissa restituenda. Cap. XLIX.

Hospitalarius, isve, cui hospitalium adium custodia committitur; vir sit, cuius fides, pietas, vitæ innocentia, sodalitas, charitas granium viro- rum testimonio commendata sit.

Caueat nè à quoquam, cum hospitium ingreditur, aut, cū inde discedit, quicquam vel minimum, ac ne sponte quidem oblatum, exigat, petat accipiatve.

Ne cum mendacibus, qui ad quæstum omni simulandi arte vtuntur, aliquam turpis lucri pactiõnem pro ijs recipiendis, ineat.

Curet item, nè quid peregrini, aduenæ, pauperesq; hospitio excepti, contra christianam pietatem, bonosq; mores admittant.

Quinimo certam horam, tum mane, tum vesperi, præscribat, qua, ijs parua campana datis, omnes simul aliquantisper orent.

Doctrinæ christianæ institutionem introducat, qua præsnito aliquo temporis spatio erudiantur.

Si enim ijs ad corporis victum, curamq; benignè suppediatur; illud etiam maximè curandum est, vt spiritale doctrinæ christianæ pabulum eisdem tribuatur.

Ne pueros vnà cum adolescentioribus, maioribusq; natu, in eodem lecto cubare permittat.

Neque item eos, qui integra valetudine sunt, cum ægrotis aliquo morbo laborantibus.

Qui autem integra sunt valetudine, ne diutius triduo in hospitio morentur; nisi aliter ex ipsius hospitalis instituto permittatur.

At cum eosdem paucis post diebus redire animaduertit, inuestiget diligenter, quousq; iter fecerint; ac sedulo videat nè ijs modò ad hoc, modò ad illud hospitale domicilium diuertentes, se peregrinos fingant; de vrbe, oppidove tamen verè non exeant, turpi quæstui, atque etiam aleis multisq; alijs flagitijs operam dantes; quod aliquando euenire compertum est.

In hospitalibus, quæ vnionis, vt vocant, iure, alij domui hospitali adiunctæ sunt; vbi longo temporis spatio hospitalitas intermissa est, quamprimum restituatur, vt iuris est.

Qualem confratribus sacerdotem Episcopus deligat. Cap. L.

Vnicuique confratriæ Episcopus sacerdotem constitui studeat, ritæ spiritualis vsu peritum, beneq; in sanctis exercitationibus versatum; qui salutaribus consilijs, monitis, documentis, alijsq; officijs confratres in omnem agendi partem, tanquam pater, & Dux spiritualis conformet.

DE IURE PATRONATUS.

Tit. XXI.

Comprobatio, Episcopi aliàs requisita, etiam si pro Iure patronatus aliquod Ius regularibus spectet, qualiter sit necessaria.

Cap. I.

QUOD Tridentinis decretis de eo, qui præsentatus est, per Episcopum comprobando, etiam si ad inferiores institutio pertinet, constitutum est; id in beneficijs item, vel simplicibus, vel curatis, vel alijs cuiuscumque generis, in quibus etiam, electionis, præsentationis, institutionisve ius, monachis, alijs cuiuscum-

Concil.
Trid. s. s.
14. c. 13.
& s. s. 24
c. 18. de
re for. c. il
lud & c.
Relat. .
ex. de iu
re patr.

que